

**Børnenes Verdensmål i Fredericia
Inspirationsmateriale og Workshop i Det Grønne Rum**

**Illustrationer og indhold af
Fredericia Kommune med inspiration fra FN's 17 Verdensmål**

Intro til Verdensmålsinspirationsmateriale

I 2015 blev de 17 Verdensmål for bæredygtig udvikling (Sustainable Development Goals – SDG) vedtaget af verdens stats- og regeringsledere i FN. Målene skal frem mod 2030 sikre retningen mod en mere bæredygtig udvikling for hele verden og forpligter alle FN's 193 medlemslande.

Målene handler om, hvordan vi sikrer beskyttelse af klodens naturressourcer, bekæmper klimaudfordringerne, beskytter mennesker mod sult og fattigdom, fremmer lighed mellem kønnene, uddannelse til alle og en bæredygtig økonomisk vækst.

<http://un.dk/da/om-fn/verdensmaalene>

Verdensmålene er vigtige for alle, og rigtig mange børn lærer allerede om dem i skolerne.

Dette inspirationsmateriale er udviklet med henblik på, at fagpersoner omkring de ældste børn i daginstitutionerne skal kunne igangsætte verdensmålsføring og aktiviteter i dagtilbuddene. Formålet er at give børn kendskab til verdensmålene, inden de starter i skole.

Materialet er udviklet til dagtilbudsområdet, men kan med fordel også anvendes i indskolingen.

Det er hensigten, at det med nære og konkrete eksempler på handlinger og dialog kan være et konkret redskab til understøtning af fagpersoners hverdagspraksis og introduktion til verdensmålene, samt være inspirerende til hvorledes almindelig hverdagspraksis og læring med børn kan medvirke til at opfylde verdensmålene.

Da illustrationerne på FN's verdensmål kan være meget komplekse at forstå for børn helt ned i 4-5 års alderen, er der lavet illustrationer, som kan være mere genkendelige og forståelige for børnene. Materialet er derfor udviklet i tæt samarbejde med pædagoger i Voldly og Kulturbørnehaven Gades Gård i Fredericia.

Som supplement til inspirationsmaterialet tilbydes der workshops i Det Grønne Rum. Workshopen kan tilpasses det enkelte daginstitutions- eller indskolingshold, alt efter

hvor meget og hvilke verdensmål der har været arbejdet med i daginstitutionen eller skolen. Workshopen varetages af en pædagog fra Voldly.

Der er mange måder, vi kan være med til at opfylde verdensmålene på, så derfor er eksemplerne i materialet langt fra fyldestgørende, men skal netop ses som inspiration til at komme i gang. Materialet er derfor også dynamisk og må meget gerne udvide sig med endnu mere inspiration og flere konkrete forslag til at opfylde verdensmålene i børnehøjde. Efter hvert verdensmål er der derfor opfordret til at komme med endnu flere forslag. Del dem med så mange som muligt – alle kan være verdensmåls-ambassadør.

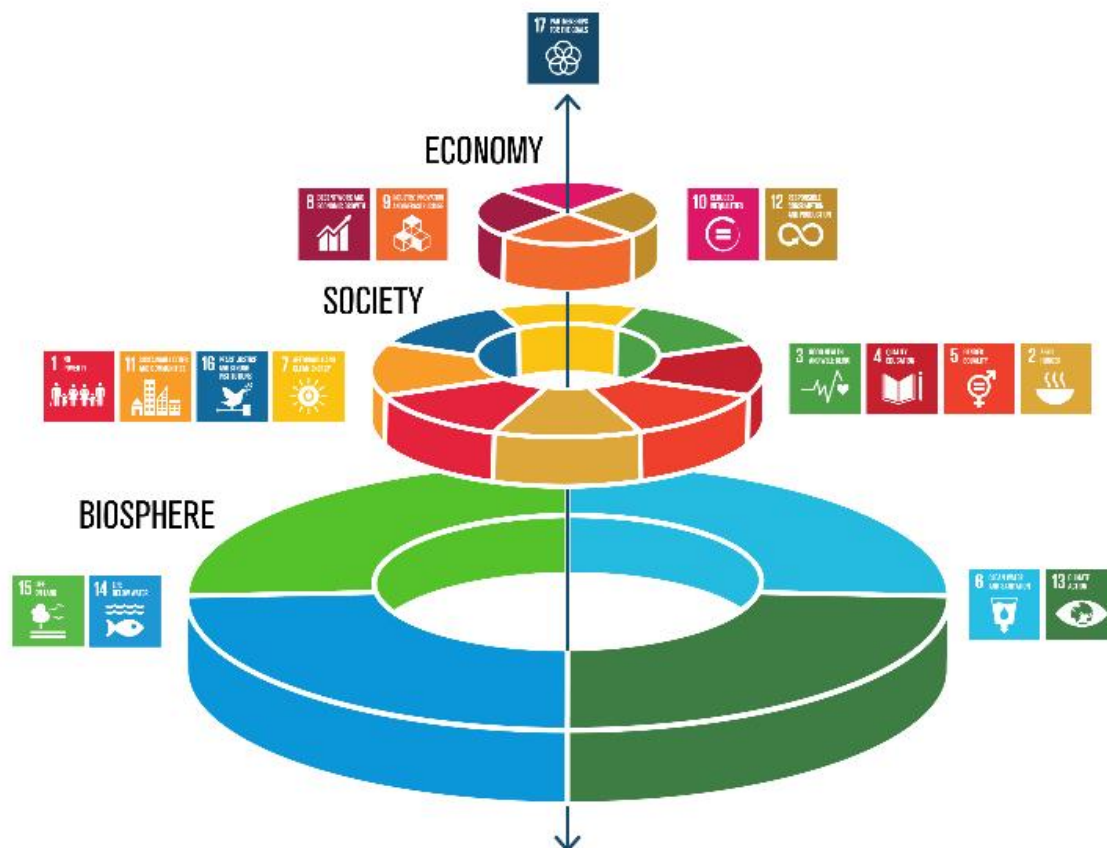
De originale verdensmål er fra FN's side nummererede, og Børneverdensmålene i dette materiale følger denne nummerering, men man kan arbejde med dem i den rækkefølge, det giver mening i det aktuelle arbejde.

Til hvert verdensmål er der:

- En kort forklaring på, hvad illustrationen forestiller, og hvad verdensmålet handler om.
- Eksempler på, hvorledes fagpersoner sammen med børnene kan snakke om og lave aktiviteter, der er med til at sætte fokus på de enkelte mål og opfylde dem.
- Konkrete bud på, hvordan det enkelte barn kan opfylde verdensmålene med såkaldte "Heltehandlinger".

Materialet henvender sig til både børn og voksne og tager udgangspunkt i FN's eksisterende materiale om verdensmålene; Se kildeliste bagerst i materialet.

Nogle af målene er mere konkrete og velegnede end andre til læring, formidling og dialog med yngre børn. Modellen nedenfor kan anvendes som udgangspunkt for overvejelser i forhold til bud på en taksonomi i arbejdet med og forståelsen af målene.

Kilde: [Resiliens Institutet i Stockholm](#)

Workshop i Det Grønne Rum

Som supplement til arbejdet med verdensmålene tilbydes der workshops i Fredericias dialogrum for bæredygtig udvikling, **Det Grønne Rum**, der ligger Danmarksgade 13, 7000 Fredericia.

Det Grønne Rum indeholder skiftende udstillinger med fokus på bæredygtighed og verdensmålene for alle borgere, og det fungerer også som undervisningstilbud til daginstitutioner og skoler.

Målgruppe og indhold

Workshoppen er henvendt til børn i alderen 4-10 år, varer som udgangspunkt ca. 60 min. og er gratis.

Workshoppen indeholder en tilpasset gennemgang af verdensmålene, alt efter hvor meget man allerede har arbejdet med Verdensmålene i den enkelte daginstitution eller skoleklasse.

Workshoppen kan også gå forud for arbejdet med Verdensmålene i den enkelte daginstitution eller skoleklasse og dermed indeholde en samlet introduktion til FN's 17 Verdensmål præsenteret i børnehøjde.

Workshoppen tager afsæt i Børnenes Verdensmålskuffert – den indeholder forskellige læringsmaterialer, som fysisk understøtter de enkelte verdensmål.

I Det Grønne Rum møder børnene også de rigtige FN's Verdensmål for Bæredygtig Udvikling.

Alle workshops afsluttes med overrækkelse af et Verdensmålsdiplom til hvert barn.

Retningslinjer ved booking af workshop i Det Grønne Rum

Når I gerne vil booke en tid til en workshop om FN's 17 Verdensmål, er det vigtigt, at I har forberedt jer, inden I booker.

I skal derfor have gjort jer nogle overvejelser om, hvad det er, I vil arbejde med, og hvad I ønsker at få ud af det. I vil få stillet nogle spørgsmål, så workshopholderen kan forberede sig. På den måde får I det ud af workshoppen, som I har ønsket.

Måske har I arbejdet med målene og blevet endnu mere nysgerrige på, hvilke verdensmål I gerne vil blive "klogere" på, eller hvilke verdensmål som I synes kan være svære at arbejde med.

Måske mangler I ideer til aktiviteter, som der kan arbejdes ind i verdensmålene. Der er mange muligheder, men det er vigtigt, at I selv gør jer overvejelser om, hvad I vil have ud af det.

For at workshopholderen kan forberede sig så godt som muligt, skal der forberedelsestid til. I skal derfor booke senest 14 dage før, I ønsker at komme i Det Grønne Rum. I vil hurtigst muligt efter jeres henvendelse få bekræftet bookingen.

I skal sende en mail til pædagogisk leder Gitte Lind Jørgensen med forespørgsel og kontaktoplysninger. Mailadressen er gitte.jorgensen@fredericia.dk

Verdensmål 1: Afskaf fattigdom

Børnetegningen forestiller vores jordklode, hvor der puttes penge i, ligesom man lægger penge i en sparegris.

Det 1. verdensmål handler bl.a. om, at alle mennesker på hele jordkloden skal have adgang til mad, tøj, bolig, medicin m.m., og at ekstrem fattigdom skal søges afskaffet.

Inspiration til dialog med børnene i daginstitutionen/skolen

Tal med børnene om, hvad fattigdom er, og hvorfor det er vigtigt at hjælpe fattige mennesker. Lav forskellige aktiviteter, eksempelvis:

Genbrug af legetøj / indsamlinger

Lav en indsamling af brugt legetøj til genbrugsbutikker, hvor overskuddet af salget støtter fattige børn. I kan også aflevere brugt tøj til en genbrugsbutik, der støtter børn i fattige lande, hvor der ikke er råd til at købe nyt tøj.

Når I holder fødselsdag i daginstitutionen eller skoleklassen, så tag en snak om, at der er familier, som ikke har råd til at holde fødselsdag.

Lav et loppemarked – måske kan I have en kasse stående, som forældre kan aflevere overskydende ting i.

Snak med børnene om, hvordan man producerer varer på en socialt bæredygtig måde – det betyder f.eks. at der ikke er børnearbejde, at arbejderne får en ordentlig løn og ikke arbejder i farlige omgivelser.

Besøg evt. en butik, der forhandler socialt bæredygtige varer, og spørg butikkens ejere om, hvorfor social ansvarlighed og bæredygtighed er vigtigt.

Social bæredygtighed til højtider: Til jul kan børnene lave julepynt og bage småkager, som de sælger til forældrene. Pengene kan f.eks. gå til projekter, der hjælper fattige børn og familier.

Hvordan kan man sammen i f.eks. daginstitutionen/skolen være med til at opfylde Verdensmål nr. 1? Skriv gerne flere gode idéer her:

Heltehandling til Verdensmål nr. 1

Inspiration til hvordan barnet kan være med til at opfylde Verdensmål nr. 1:

Når du for eksempel har tøj eller legetøj, som du ikke bruger mere, så giv det videre til andre, som måske ikke har råd til at købe nyt. Du kan for eksempel give det til genbrugsbutikker, hvor overskuddet fra salget går til at hjælpe andre. Det er endda også bedre for miljøet end at købe nyt.

Skriv en liste over ting, du gerne vil give væk snart. Hvad kan man give væk? Hvem mangler noget? Hvor kan man aflevere brugte møbler, tøj eller legetøj?

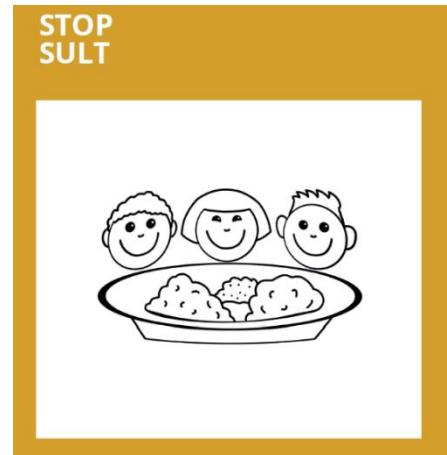
Få dine forældre eller andre voksne til at hjælpe dig med at sortere i de ting, du ikke skal bruge mere.

Har du flere idéer til Heltehandlinger for Verdensmål nr. 1? Så få en voksen til at hjælpe med at skrive dem ned og giv dem videre til andre børn, som kan blive inspireret af dine gode Heltehandlinger:

Verdensmål 2: Stop sult

Børnetegningen forestiller børn, der har mad på en fælles tallerken.

Det 2. verdensmål handler bl.a. om, at alle mennesker i hele verden skal have mulighed for at spise sig mætte hver dag.

Inspiration til dialog med børnene i daginstitutionen/skolen

Tal f.eks. om det at være sulten, både hjemme og i daginstitutionen/skolen.

Tal med børnene om, hvorfor der er nogen, som sulter eller ikke har adgang til sund og nærende kost. Få en snak om, hvordan man kan hjælpe andre mennesker, som ikke har så meget mad. Man kan selvfølgelig ikke sende sin egen mad langt væk, men der er masser af andre måder at bekæmpe sult på.

Deltag evt. i initiativet 'Bag for en Sag' eller nogle af de andre arrangementer, der foregår i jeres by.

I kan også lave marmelade med frugt, I selv har plukket på legepladsen og i naturen og evt. sælge det og donere overskuddet til initiativer, der støtter bekæmpelse af sult.

Hvordan kan man sammen i f.eks. daginstitutionen/skolen være med til at opfylde Verdensmål nr. 2? Skriv gerne flere gode idéer her:

Heltehandling til Verdensmål nr. 2

Inspiration til hvordan barnet kan være med til at opfylde Verdensmål nr. 2:

Snak med en voksen om, om I kan hjælpe nogen, der mangler mad. F.eks. findes der rigtig mange foreninger og organisationer, som hjælper både her i Danmark og ude i verden.

Man kan også støtte bestemte børn/folk via de organisationer, der sørger for at hjælpe. Tal med dine voksne om, hvem I måske kan støtte.

Har du flere idéer til Heltehandling for Verdensmål nr. 2? Så få en voksen til at hjælpe med at skrive dem ned og giv dem videre til andre børn, som kan blive inspireret af dine gode Heltehandling:

Verdensmål 3: Sundhed og Trivsel

Børnetegningen forestiller et hjerte, der løber af sted i frisk luft.

Det 3. verdensmål handler bl.a. om, at alle skal kunne leve et sundt liv, og at alle – både børn, unge og gamle – skal have det godt.

Inspiration til dialog med børnene i daginstitutionen/skolen

Snak med børnene om, hvad sundhed er – og om hvordan man kan leve sundt både i daginstitutionen/skolen og derhjemme.

Her er nogle gode tips til at leve sundt:

- Spis sund mad og undgå for meget sukker til dagligt - drik i stedet en masse vand.
- Undgå røg og at sidde i røgfyldte lokaler.
- Kom ud i naturen og brug kroppen.
- Brug tid med dine gode venner og find måske nye. Har I det godt sammen?
- Leg en masse aktive lege i stedet for at sidde stille foran computer/tv/ film.
- Planlæg evt. et orienteringsløb, hvor både kroppen og hjernen udfordres.

Ekstra fokus på hygiejne og forebyggelse af sygdomme: Sammen kan I tale om, hvor vigtigt det er, at vi husker at vaske hænder, før vi spiser og efter toiletbesøg.

Hvordan kan man sammen i f.eks. daginstitutionen/skolen være med til at opfylde Verdensmål nr. 3? Skriv gerne flere gode idéer her:

Heltehandling til Verdensmål nr. 3

Inspiration til hvordan barnet kan være med til at opfylde Verdensmål nr. 3:

Tag en ven under armen og inviter på en dejlig gåtur i den friske luft – tag også de voksne med.

Prøv at tælle dine skridt og se, hvor mange du får gået på en dag.

Prøv at måle, hvor meget vand du drikker på en dag.

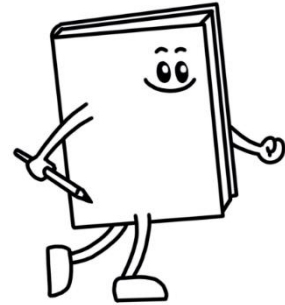
Har du flere idéer til Heltehandlinger for Verdensmål nr. 3? Så få en voksen til at hjælpe med at skrive dem ned og giv dem videre til andre børn, som kan blive inspireret af dine gode Heltehandlinger:

Verdensmål 4: Kvalitetsuddannelse

Børnetegningen forestiller en glad bog, der går af sted med en blyant i den ene hånd – klar til at give sin viden videre.

Det 4. verdensmål handler bl.a. om, at alle mennesker skal kunne få lov til at gå i skole og uddanne sig. Alle har ret til uddannelse.

KVALITETS- UDDANNELSE

Inspiration til dialog med børnene i daginstitutionen/skolen

Tal med børnene om, hvorfor det er vigtigt at lære noget og at uddanne sig – både i daginstitutionen/skolen og derhjemme.

Tal om, hvordan man kan dele viden med andre, f.eks. på tværs af landegrænser. Det kan I f.eks. gøre ved at snakke med nogen, som er kommet til Danmark fra et andet land.

Der er mange måder at dele viden med hinanden på. Arranger for eksempel en bogbyttedag, hvor I samler jeres brugte bøger og bytter med hinanden eller måske laver et bogsalg.

Spil også Vendespillet med Verdensmålene.

Hvordan kan man sammen i f.eks. daginstitutionen/skolen være med til at opfylde Verdensmål nr. 4? Skriv gerne flere gode idéer her:

Heltehandling til Verdensmål nr. 4

Inspiration til hvordan barnet kan være med til at opfylde Verdensmål nr. 4:

At give sine brugte bøger videre til andre er en god måde at dele viden på. Giv dine brugte bøger nye ejere, når du ikke længere selv vil have dem.

Fortæl andre om verdensmålene – og bliv Ambassadør for Verdensmålene.

Du kan altid hjælpe andre, som gerne vil lære.

Har du flere idéer til Heltehandling for Verdensmål nr. 4? Så få en voksen til at hjælpe med at skrive dem ned og giv dem videre til andre børn, som kan blive inspireret af dine gode Heltehandling:

Verdensmål 5: Ligestilling mellem kønnene

Børnetegningen forestiller en dreng og en pige, der holder hinanden i hånden.

Det 5. verdensmål handler bl.a. om, at piger og drenge skal have lige rettigheder.

Inspiration til dialog med børnene i daginstitutionen/skolen

Tal med børnene om, hvad ligestilling mellem kønnene er.

Snak om, hvorvidt der kan være arbejdsopgaver, hvor det tit er det ene køn, der ofte løfter opgaven. Det kan f.eks. være i hjemmet eller på en arbejdsplads.

Tal også om, om det er naturligt at deles om arbejdet i andre familier, som I kender. For eksempel madlavning, vande blomster, slå græs, bygge noget, køre bil, grave kartofler op, bage, mv. Hvilken rolle spiller kultur?

Sammen kan I f.eks. lave en historie om forskellige måder at leve på og om, hvordan man kan deles om opgaverne, når man er mand og kvinde. Bagefter kan I lade kvinder og mænd bytte opgaver i historien, så de kvinder, I har hørt om, får de opgaver, som mændene havde og omvendt.

I kan også lave en lille tegneserie om de job og arbejdspladser, som I fik mere at vide om i historien. Ved at vide mere om mænd og kvinders job og muligheder kan du være med til at sætte fokus på, hvordan arbejdssituationen og vilkårene er for kvinder og mænd.

Hvordan kan man sammen i f.eks. daginstitutionen/skolen være med til at opfylde Verdensmål nr. 5? Skriv gerne flere gode idéer her:

Heltehandling til Verdensmål nr. 5

Inspiration til hvordan barnet kan være med til at opfylde Verdensmål nr. 5:

Tal med de voksne derhjemme om de opgaver, som skal laves, og om det er naturligt for jer at enes om at lave dem sammen i fællesskab.

Spørg f.eks. nogle voksne om, hvad de laver, eller hvad de godt kunne tænke sig at arbejde med.

Har du flere idéer til Heltehandling for Verdensmål nr. 5? Så få en voksen til at hjælpe med at skrive dem ned og giv dem videre til andre børn, som kan blive inspireret af dine gode Heltehandling:

Verdensmål 6: Rent vand og sanitet

Børnetegningen forestiller en person, der henter vand til sin vandflaske fra en vandhane.

Det 5. verdensmål handler bl.a. om, at alle skal have adgang til rent drikkevand, vand og ordentlige toiletforhold.

Inspiration til dialog med børnene i daginstitutionen/skolen

Snak med børnene om, hvorfor det er vigtigt at passe godt på vandet og om, hvordan I sammen kan gøre det.

Tal med børnene om, at der er steder i verden, hvor der ikke er adgang til vand og toiletter.

Tal om, at det er vigtigt at bruge drikkedunke i stedet for at købe ny drikkeemballage.

Lav f.eks. to urtebede eller blomsterkrukker, hvor I vander forskelligt. Er der forskel på, hvordan planterne vokser, når den ene får vand, og den anden tørster?

Hvordan kan man sammen i f.eks. daginstitutionen/skolen være med til at opfylde Verdensmål nr. 6? Skriv gerne flere gode idéer her:

Heltehandling til Verdensmål nr. 6

Inspiration til hvordan barnet kan være med til at opfylde Verdensmål nr. 6:

Lav din egen regnvejrsovsamler og brug det opsamlede vand til at vande jeres indendørs planter med. Så sparer I på vandet fra hanen, og planterne kan godt lide regnvandet.

Lav små huskeskilte til at hænge op. Der kan stå "Spar på vandet" eller "Sluk for vandet, mens du børster tænder" eller "Sluk for vandet, mens du sæber dig ind". Du kan tegne og male skiltene, så de bliver flotte at se på, og så husker I bedre at spare på vandet.

Har du for eksempel isterninger, du ikke fik brugt, så brug smeltevandet til at vande blomster med.

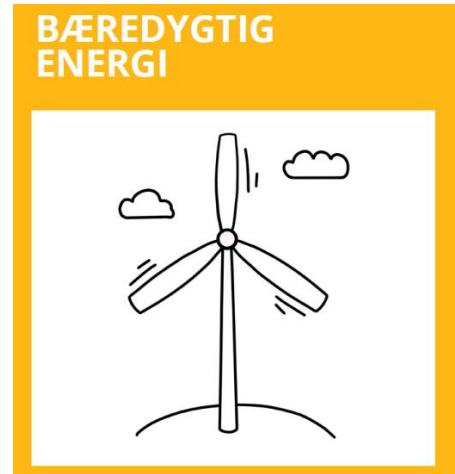
Undgå at vandhanen drypper, og genbrug vandflasker.

Har du flere idéer til Heltehandlinger for Verdensmål nr. 6? Så få en voksen til at hjælpe med at skrive dem ned og giv dem videre til andre børn, som kan blive inspireret af dine gode Heltehandlinger:

Verdensmål 7: Bæredygtig energi

Børnetegningen forestiller en vindmølle.

Det 7. verdensmål handler bl.a. om, at alle skal have adgang til moderne og bæredygtig energi.

Inspiration til dialog med børnene i daginstitutionen/skolen

Snak med børnene om, hvad energi er, hvor det bl.a. kommer fra, hvad vi bruger det til, og hvorfor det er vigtigt at passe godt på vores energikilder.

Snak om, at der er steder i verden, hvor der ikke er adgang til el og moderne hjælpemidler, eks. vaskemaskiner.

Hvordan kan I sammen spare på energien i daginstitutionen/skolen?

Er der f.eks. lavenergipærer og miljømærkede el-apparater, som minimerer standby strøm?

Prøv at flyve med drager eller sæt vindmøller op – måske med energimåler på.

Hvordan kan man sammen i f.eks. daginstitutionen/skolen være med til at opfylde Verdensmål nr. 7? Skriv gerne flere gode idéer her:

Heltehandling til Verdensmål nr. 7

Inspiration til hvordan barnet kan være med til at opfylde Verdensmål nr. 7:

Spar på strømmen og sluk for unødvendigt lys, der hvor du ikke er.

Husk de voksne på, at de kun behøver at hælde det vand i elkedlen, som der er brug for.

Læg låg på gryden, når I laver mad - så sparer I på strømmen.

Tal med din familie om at bruge lavenergipærer og miljømærkede el apparater og minimer standby strøm

Husk de voksne på, at I kan lufttørre tøj i stedet for at komme det i tørretumbleren.

Hvis du lader dit hår tørre naturligt uden at bruge føntørre og lader dit tøj hænge til tørre i stedet for at bruge tørretumbler, så er du med til at spare på strømmen.

Har du flere idéer til Heltehandlinger for Verdensmål nr. 7? Så få en voksen til at hjælpe med at skrive dem ned og giv dem videre til andre børn, som kan blive inspireret af dine gode Heltehandlinger:

Verdensmål 8: Anstændige jobs og økonomisk vækst

Børnetegningen forestiller penge, der ruller op af en bakke i en lang række.

Det 8. verdensmål handler bl.a. om at skabe muligheder for, at alle skal kunne få adgang til gode ordentlige job og til gode muligheder i deres liv.

Inspiration til dialog med børnene i daginstitutionen/skolen

Snak med børnene om, hvad et godt arbejde er, og at der nogen steder ude i verden er børnearbejde og moderne slaveri. Snak om arbejdsvilkår både i gamle dage og i vores moderne verden i dag. Hvad er fordele og ulemper i den udvikling, der er sket.

Tal med børnene om, hvor man f.eks. kan handle ind og om, at varerne bør være produceret under bæredygtige arbejdsvilkår.

Hvordan kan man sammen i f.eks. daginstitutionen/skolen være med til at opfylde Verdensmål nr. 8? Skriv gerne flere gode idéer her:

Heltehandling til Verdensmål nr. 8

Inspiration til hvordan barnet kan være med til at opfylde Verdensmål nr. 8:

Vær nysgerrig på hvor i verden der findes moderne slaveri eller børnearbejde.

Er dit og dine venners tøj f.eks. lavet under ordentlige arbejdsvilkår?

Har du flere idéer til Heltehandling for Verdensmål nr. 8? Så få en voksen til at hjælpe med at skrive dem ned og giv dem videre til andre børn, som kan blive inspireret af dine gode Heltehandling:

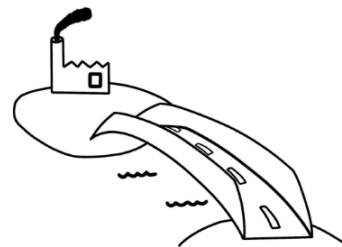
Verdensmål 9: Industri, innovation og infrastruktur

Børnetegningen forestiller en fabrik og en bro med vej på.

Det 9. verdensmål handler bl.a. om at sikre, at alle de ting, vi producerer rundt om i verden, bliver fremstillet bæredygtigt, at de transporteres bæredygtigt, og at man sørger for at opfinde nye bæredygtige måder at gøre det på.

Vi skal sørge for, at alle virksomheder, arbejdspladser og industrier overholder reglerne omkring bæredygtighed, genbrug og god udnyttelse af de producerede varer.

INDUSTRI, INNOVATION OG INFRASTRUKTUR

Inspiration til dialog med børnene i daginstitutionen/skolen

Tal med børnene om, hvorfor bæredygtig produktion, innovation og infrastruktur er vigtig. Tag f.eks. udgangspunkt i nogle af de ting, I har i daginstitutionen/skolen, og snak om, hvordan de bliver produceret, hvor de er lavet henne, og hvor langt de er blevet transporteret for at komme her til os.

Besøg evt. en af de lokale produktionsvirksomheder her i Fredericia, og lær om deres måde at fremme bæredygtig produktion på.

Tal med børnene om, hvilke muligheder der er i jeres by for at producere bæredygtigt.

Hvordan kan man sammen i f.eks. daginstitutionen/skolen være med til at opfylde Verdensmål nr. 9? Skriv gerne flere gode idéer her:

Heltehandling til Verdensmål nr. 9

Inspiration til hvordan barnet kan være med til at opfylde Verdensmål nr. 9:

Lav f.eks. en tegneserie eller en plakat, der fortæller om bæredygtighed på en fabrik, og vis den til dine venner og din familie. På den måde er du med til at skabe mere viden om, hvordan vi producerer ting mere bæredygtigt.

Har du flere idéer til Heltehandlinger for Verdensmål nr. 9? Så få en voksen til at hjælpe med at skrive dem ned og giv dem videre til andre børn, som kan blive inspireret af dine gode Heltehandlinger:

Verdensmål 10: Mindre ulighed

Børnetegningen forestiller en vægt med to verdensdele på hver sin vægtskål.

Det 10. verdensmål handler bl.a. om, at vi skal sørge for, at der er mindre ulighed mellem lande og mellem mennesker.

Inspiration til dialog med børnene i daginstitutionen/skolen

Tal med børnene om, hvad ulighed kan være, og om hvordan mennesker har forskellige levevilkår ude i verden.

Lav for eksempel en historie eller et teaterstykke om to familier, der lever helt forskelligt, og lad dem i teaterstykket eller historien hjælpe hinanden med at løse et problem. Kun fantasien sætter grænser.

Hvordan kan man sammen i f.eks. daginstitutionen/skolen være med til at opfylde Verdensmål nr. 10? Skriv gerne flere gode idéer her:

Heltehandling til Verdensmål nr. 10

Inspiration til hvordan barnet kan være med til at opfylde Verdensmål nr. 10:

Tænk på, at andre mennesker lever anderledes andre steder og forsøg at forstå, hvorfor og hvordan det måske kan være.

Hør eller lyt til fortællinger om børn i andre lande, og bed de voksne om at læse højt for dig om nogen, der lever helt anderledes, end du selv gør.

Øv dig i at tænke, at bare fordi du selv lever anderledes end andre mennesker, så er deres måde at leve på måske ikke så mærkelig og anderledes end din. Hvis man lærer at forstå hinanden, så kan man bedre hjælpe hinanden.

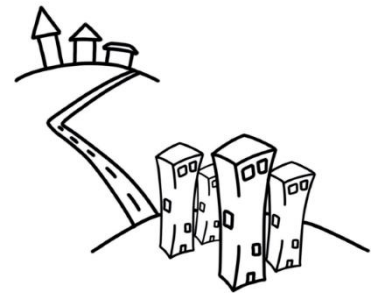
Har du flere idéer til Heltehandlinger for Verdensmål nr. 10? Så få en voksen til at hjælpe med at skrive dem ned og giv dem videre til andre børn, som kan blive inspireret af dine gode Heltehandlinger:

Verdensmål 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund

Børnetegningen forestiller to dele land, som forbindes af en lang vej. På den ene landsdel er der en by, på den anden er der en landsby.

Det 11. verdensmål handler bl.a. om, at vi skal gøre byerne og bebyggelser mere bæredygtige, skabe sikre transportmuligheder, skabe grønne byrum og mindske bl.a. luftforurening. Byerne skal samtidig være et sted, hvor alle føler sig velkomne og trygge.

BÆREDYGTIGE BYER OG LOKALSAMFUND

Inspiration til dialog med børnene i daginstitutionen/skolen

Tal med børnene om, hvad en god og bæredygtig by er. Det handler bl.a. om, at vi skal have gode huse at bo i, gode veje og transportmuligheder, grønne byrum og mindre forurening i byerne.

Tal om, hvad I sammen kan gøre for at lave mindre forurening, f.eks. ved at cykle i stedet for at køre i bil.

Besøg nogle af de spændende grønne byrum i Fredericia som f.eks. Oasen - et lille grønt og midlertidigt byrum på hjørnet af Fynsgade og Dalegade. Eller besøg Kanalbyen, som er den nye bydel på Gammel Havn, som er ved at blive bygget. Her er masser af eksempler på en bæredygtig by.

Lav sammen et grønt område i daginstitutionen eller skolen. Hvis I allerede har et grønt område, så vær med til at holde det fint, da grønne områder hjælper dyr og insekter med gode levevilkår.

Samtidig forbedrer grønne områder luftkvaliteten og giver bedre lyd klima, fordi planter og jord opsuger en masse af den støj, som mennesker, biler og motorer laver.

Hvordan kan man sammen i f.eks. daginstitutionen/skolen være med til at opfylde Verdensmål nr. 11? Skriv gerne flere gode idéer her:

Heltehandling til Verdensmål nr. 11

Inspiration til hvordan barnet kan være med til at opfylde Verdensmål nr. 11:

Vis din familie, hvordan I er bæredygtige i børnehaven eller i skolen.

Bor du så tæt på din børnehave eller skole, at I kan nå at gå eller cykle derhen nogle af dagene i ugen?

Lav et kort over din egen by: Indsæt noter og tegninger på kortet om de bæredygtige steder, som man kan besøge i din by. Vis dit kort frem i din børnehave eller skole og spørg, om nogle af de andre har forslag til flere bæredygtige steder, man kan besøge i din by.

Har du flere idéer til Heltehandlinger for Verdensmål nr. 11? Så få en voksen til at hjælpe med at skrive dem ned og giv dem videre til andre børn, som kan blive inspireret af dine gode Heltehandlinger:

Verdensmål 12: Ansvarligt forbrug og produktion

Børnetegningen forestiller vores jordklode og nogle eksempler på produktion.

Rundt om jordkloden er der tegninger af en fabrik, et produkt, en bil, der transporterer og en genbrugscontainer.

Det 12. verdensmål handler bl.a. om, at vi skal sørge for, at de ting, vi producerer, kan genanvendes eller laves til nye produkter, så vi undgår spild.

Inspiration til dialog med børnene i daginstitutionen/skolen

Tal med børnene om nogle af de mange ting, der produceres, og om hvordan de kan genbruges eller laves om til nye ting i stedet for at ende som affald.

F.eks. madspild, som handler om, at alt for meget af den mad, der produceres, ender i skraldespanden. Tal om, hvordan I sammen kan bekæmpe madspild og bruge madrester, inden de ender i skraldespanden.

Undersøg hvad resterne fra jeres måltider vejer. Lav målingen igen efter et par måneder, hvor I har været opmærksomme på at bekæmpe madspild.

Plastik kan også genbruges til mange ting. Besøg Genbrugspladsen i Fredericia og hør om, hvordan affald genbruges i dag. Hold øje med lokale arrangementer, der sætter fokus på affald – book [Skraldekunst](#) i Det Grønne Rum eller hold øje med, hvornår [Skraldiaden](#) kommer til Fredericia.

Hvordan kan man sammen i f.eks. daginstitutionen/skolen være med til at opfylde Verdensmål nr. 12? Skriv gerne flere gode idéer her:

Heltehandling til Verdensmål nr. 12

Inspiration til hvordan barnet kan være med til at opfylde Verdensmål nr. 12:

Bliv verdensmester i affaldssortering. Øv dig sammen med dine venner og familie.

Tal med de voksne og din familie om, om I kan købe nogle af de madvarer, der er nedsat i pris pga. kort udløbsfrist (selvfølgelig kun hvis de er gode endnu, og I kan nå at spise dem).

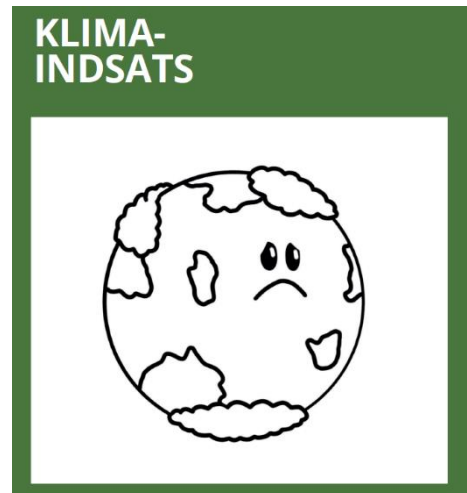
Når I handler ind, så vær med til at huske dine voksne på at tage indkøbsposer/ indkøbsnet med hjemmefra, så I ikke behøver at købe nye plastikposer.

Har du flere idéer til Heltehandling for Verdensmål nr. 12? Så få en voksen til at hjælpe med at skrive dem ned og giv dem videre til andre børn, som kan blive inspireret af dine gode Heltehandling:

Verdensmål 13: Klimaindsats

Børnetegningen forestiller en trist jordklode.

Det 13. verdensmål handler bl.a. om, at vi hurtigt bekæmper klimaforandringerne, de konsekvenser der allerede er, og de skader der er opstået på jordkloden pga. forurening, udledning af drivhusgasser (CO₂), mv.

Inspiration til dialog med børnene i daginstitutionen/skolen

Tal med børnene om, hvad klima og klimaforandringer er, og om hvorfor vi sammen skal passe rigtig godt på vores jordklode.

Det kan f.eks. være en snak om, hvordan den måde vi handler på i dagligdagen – både i daginstitutionen/skolen og derhjemme – påvirker vores klima.

Tal f.eks. om papirforbrug, og om hvor meget papir vi virkelig har brug for. Mindre papirforbrug gavner miljøet.

Skab fokus på sortering af affald, og vær på den måde med til at bidrage til at mindske affald, der brændes af og i stedet bliver genanvendt.

At tage cyklen eller gå og lade bilen stå hjemme sparer på udledningen af CO₂.

Spis CO₂-neutralt, så er I med til at sørge for, at der er færre drivhusgasser.

Hvordan kan man sammen i f.eks. daginstitutionen/skolen være med til at opfylde Verdensmål nr. 13? Skriv gerne flere gode idéer her:

Heltehandling til Verdensmål nr. 13

Inspiration til hvordan barnet kan være med til at opfylde Verdensmål nr. 13:

Prøv at snakke med din familie om at bruge bilen mindre. Måske kan I gå eller cykle, eller tage tog og bus i stedet for at sidde få mennesker i en enkelt bil, som forurener mere på vejene og udlejer meget CO2.

Husk at tage indkøbsposer/ indkøbsnet med, når du handler ind med din familie.

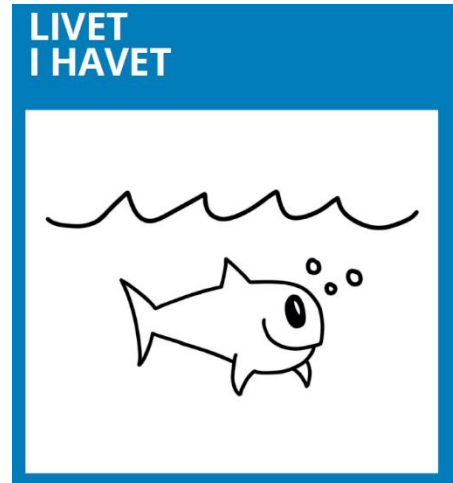
Vær med til at huske de voksne på at genbruge papir - man kan godt tegne bag på noget papir, som kun er brugt på den ene side.

Har du flere idéer til Heltehandlinger for Verdensmål nr. 13? Så få en voksen til at hjælpe med at skrive dem ned og giv dem videre til andre børn, som kan blive inspireret af dine gode Heltehandlinger:

Verdensmål 14: Livet i havene

Børnetegningen forestiller en glad fisk i havet.

Det 14. verdensmål handler bl.a. om, at vi skal passe godt på vores verdenshave, på de dyr der lever der, og at vi skal sikre, at havets ressourcer bliver brugt på en bæredygtig måde.

Inspiration til dialog med børnene i daginstitutionen/skolen

Tal med børnene om, hvorfor vi skal passe rigtig godt på vores have og kyster.

Tag en tur ud i [Naturpark Lillebælt](#) og besøg nogle af de mange steder, hvor I kan få mere viden og inspiration til at passe på havet og kysten.

Når I går tur ved vandet, så saml noget affald ved stranden og tal om, hvor vigtigt det er, at vi ikke smider affald i vandet, og om hvad der sker, hvis affald ender i havet.

Hvordan kan man sammen i f.eks. daginstitutionen/skolen være med til at opfylde Verdensmål nr. 14? Skriv gerne flere gode idéer her:

Heltehandling til Verdensmål nr. 14

Inspiration til hvordan barnet kan være med til at opfylde Verdensmål nr. 14:

Vær med til at bekæmpe havforurening: Lav din egen affaldsklo, og lær også andre at lave en. I bogen "23 Sjove og Kreative Projekter for Miljøhelte" kan du og dine voksne finde opskriften på en genial affaldsklo, der er lavet en gammel bøjle og lidt tape mv. Så kan du og din gruppe eller klasse nemt samle affald uden af rive jer på noget gammel skrammel.

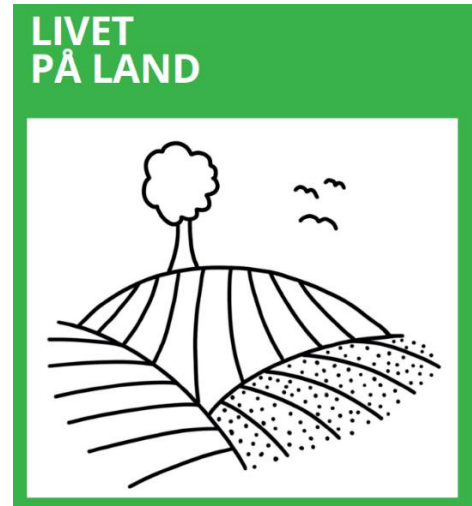
Når du går på stranden med din familie, så kan I samle noget affald op og tage det med til den nærmeste skraldespand.

Har du flere idéer til Heltehandlinger for Verdensmål nr. 14? Så få en voksen til at hjælpe med at skrive dem ned og giv dem videre til andre børn, som kan blive inspireret af dine gode Heltehandlinger:

Verdensmål 15: Livet på Land

Børnetegningen forestiller marker, et sundt træ og fugle, der flyver hen over himlen.

Det 15. verdensmål handler bl.a. om, at vi skal beskytte vores dyre og planteliv, fremme bæredygtigt skovbrug, standse udpiningen af jorden og tab af biodiversitet.

Inspiration til dialog med børnene i daginstitutionen/skolen

Tal med børnene om, hvorfor det er vigtigt at passe rigtig godt på naturen. F.eks. er der mange dyr og planter, som ikke kan tåle forurening og får ødelagt deres naturlige levesteder.

Byg f.eks. insekthoteller, som hjælper insekter til at kunne lægge deres æg et trygt og sikkert sted, og plant vilde planter, som de kan leve af.

Mange steder bliver der oprettet urørte skovområder for at beskytte både dyr og planter. Besøg f.eks. Treldekovene og oplev nogle af de sjældne dyr og planter, der lever der.

Lav en kompostbunke. Kompostjord er fyldt med næring og er god at plante nye planter eller grøntsager i. Man kan lære en masse om, hvordan verden hænger sammen og undersøge, hvordan jordens indbyggere af orm og biller lever. Lav evt. en udstilling med billeder fra forløbet.

Hvordan kan man sammen i f.eks. daginstitutionen/skolen være med til at opfylde Verdensmål nr. 15? Skriv gerne flere gode idéer her:

Heltehandling til Verdensmål nr. 15

Inspiration til hvordan barnet kan være med til at opfylde Verdensmål nr. 15:

Få de voksne til at hjælpe dig med at bygge et insekthotel til f.eks. de vilde bier. Det er også en god idé at plante vilde blomster, som bierne kan leve af.

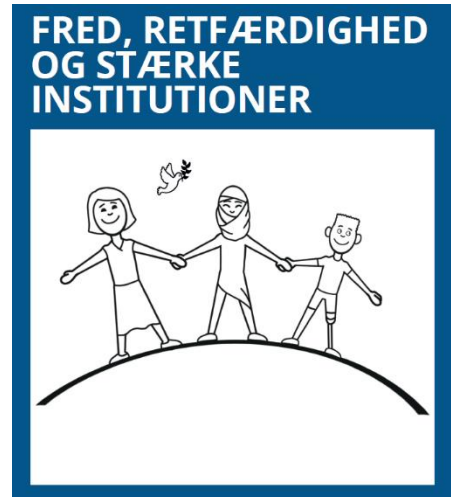
Tal med din familie om, at I husker, at farlige kemikalier ikke må hældes i kloakken. Når bilen skal vaskes, er vaskehallen det rigtig sted, for så ender sæbevandet heller ikke i kloakken.

Har du flere idéer til Heltehandling for Verdensmål nr. 15? Så få en voksen til at hjælpe med at skrive dem ned og giv dem videre til andre børn, som kan blive inspireret af dine gode Heltehandling:

Verdensmål 16: Fred, retfærdighed og stærke institutioner

Børnetegningen forestiller børn fra forskellige kulturer.

Det 16. verdensmål handler bl.a. om, at vi skal støtte fredelige og inkluderende samfund, behandle hinanden ligeværdigt og beskytte hinanden.

Inspiration til dialog med børnene i daginstitutionen/skolen

Tal med børnene om, hvad det betyder, at vi har det rart med hinanden og er gode til at enes.

Tegn og tal om verden, om fred og om det, der gør, at der ikke er fred alle steder. Vær med til at gøre fred og retfærdighed til noget kendt.

Når I siger "God morgen" og "Farvel" til hinanden hver dag – så støtter I de gode relationer og skaber kontakt mellem mennesker.

At arbejde med mangfoldighed styrker de sociale kompetencer og dannelse, relationer og sprog. Så ser vi, at forskelligheder er en styrke.

Hvordan kan man sammen i f.eks. daginstitutionen/skolen være med til at opfylde Verdensmål nr. 16? Skriv gerne flere gode idéer her:

Heltehandling til Verdensmål nr. 16

Inspiration til hvordan barnet kan være med til at opfylde Verdensmål nr. 16:

Vær med til at skabe en fredelig verden ved at starte derhjemme, i din børnehave/skole eller ved at tale med de voksne om, hvordan man har fredelige dage og enes bedre.

Er du eksempelvis sur på nogen, så snak med dem om det. Brug de voksne i børnehaven eller skolen til at finde ud af, hvordan I kan være gode venner.

Prøv at forstå dem, der er anderledes end dig selv. Tal med en voksen om det, som du ikke forstår, hvis andre mennesker ikke lige ligner dig eller gør som dig.

Har du flere idéer til Heltehandlinger for Verdensmål nr. 16? Så få en voksen til at hjælpe med at skrive dem ned og giv dem videre til andre børn, som kan blive inspireret af dine gode Heltehandlinger:

Verdensmål 17: Partnerskaber for handling

Børnetegningen forestiller to arme, der rækker ud til hinanden fra hver deres ende af verden – de giver hånd og vil gerne enes.

Det 17. verdensmål handler bl.a. om, at vi alle sammen skal hjælpe hinanden med at opfylde verdensmålene, så vi i fællesskab passer rigtig godt på vores fælles klode og alle planter, dyr og mennesker, der bor her.

PARTNERSKABER FOR HANDLING

Inspiration til dialog med børnene i daginstitutionen/skolen

Tal med børnene om at øve jer i at bo i vores store verden, side om side med andre:

Leg at børnehaven eller skoleklassen er en lille verden, hvor I er forskellige lande, der skal arbejde sammen. Find ud af at enes og leg, at I holder møder om at hjælpe hinanden.

- Hvem skal sortere madpakkeaffaldet i dag, og hvem skal i morgen? Hvem kan hjælpe med at sætte plaster på knæet på den, der har slået sig?
- Kan I hjælpes ad med at rydde op og feje? Det ene land kan holde fejebakken, det andet land kosten, og et helt tredje land kan komme forbi med skraldespanden?
- Hvis jeres lande taler flere forskellige sprog, hvem kan så finde ud af, hvad der bliver sagt til hinanden?
- Tegn de vigtigste ting, som I gerne vil sige til de andre landes folk. Inviter eventuelt de andre lande til en fest kun ved hjælp af tegninger og uden at bruge ord!

Fortæl om det, I har lært om Verdensmålene. F.eks. en sang om det, et teaterstykke, et maleri, en film på et socialt medie, en tegneserie, et lille radioprogram eller en cirkusforestilling.

Hvordan kan man sammen i f.eks. daginstitutionen/skolen være med til at opfylde Verdensmål nr. 17? Skriv gerne flere gode idéer her:

Heltehandling til Verdensmål nr. 17

Inspiration til hvordan barnet kan være med til at opfylde Verdensmål nr. 17:

Fortæl om alt det, du har lært om de 17 verdensmål til andre og vær en god verdensmåls-ambassadør.

Lav dine egne verdensmålsdiplomer til dine venner, din familie eller andre børn og voksne, når de er med til at opfylde verdensmålene.

Har du flere idéer til Heltehandling for Verdensmål nr. 17? Så få en voksen til at hjælpe med at skrive dem ned og giv dem videre til andre børn, som kan blive inspireret af dine gode Heltehandling:

Printbare sider til undervisningsbrug

- Samtalekort med heltehandlinger
- Vendespil

Kildehenvisning

Materialet er udviklet med inspiration fra følgende:

'170 bidrag til at forandre vores verden', udgivet af FN

<https://www.verdensmaalene.dk/handling>

'23 Sjove og kreative projekter for Miljøhelte' af Isabel Thomas, udgivet af forlaget Turbine, London, 2017

'Bæredygtig Global Udvikling- FN's 17 verdensmål i dansk perspektiv' red. af Steen Hildebrandt 2016, udgivet af Jurist og økonomforbundets Forlag, Kbh. K.

'Bæredygtighed i Børnehøjde' af Ida Kryger & Daniel Kardyb, Eks- skolerne trykkeri APS som forefindes her: <http://www.groennespirer.dk/media/1008857/baeredygtighed-i-boernehoejde.pdf> eller via EMU <https://www.emu.dk/modul/baeredygtighed-i-børnehøjde-0>

Desuden er RCE Danmarks materiale 'Uddannelse for bæredygtig udvikling - eksempler til inspiration' af Jeppe Læssøe m.fl. anvendt for en allerede gennemprøvet tilgang til emnet 'Uddannelse inden for Bæredygtig Udvikling (UBU)'. Materialet forefindes her: <http://rce-denmark.dk/sites/default/files/2017-04/UBU-eksempler.pdf>

Resilience-figur s. 4

<https://www.stockholmresilience.org/images/18.36c25848153d54bdba33ec9b/1465905797608/sdgs-food-azote.jpg>

**Indhold og illustrationer af Teknik og Miljø og Børn og Unge,
Fredericia Kommune, 2019**